

De reikwijdte en rechtsgrondslag van nadeelcompensatie in het omgevingsrecht

Mr. dr. G.M. van den Broek

(Universitair docent Staats- en bestuursrecht, Universiteit Utrecht)

Mr. dr. M.K.G. Tjepkema

(Universitair hoofddocent staats- en bestuursrecht, Universiteit Leiden)

ISBN: 978-94-6315-009-5
NUR 822

© 2015, G.M. van den Broek & M.K.G. Tjepkema

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgeverij. Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van art. 16h tot en met 16m Auteurswet 1912 jo. het Besluit van 27 november 2002, Stb. 2002, 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken dient men zich tot de Stichting Instituut voor Bouwrecht te wenden.

No part of this book may be reproduced in any form, by print, photo print, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Inhoudsopgave

1	Inleiding: de ontwikkeling van nadeelcompensatie in het omgevingsrecht	
1.1	Reikwijdte en rechtsgrondslag	1
1.2	Egalité devant les charges publiques	3
1.2.1	Reikwijdte	3
1.2.2	Rechtsgrondslag	5
2	Reikwijdte nadeelcompensatieregelingen in het omgevingsrecht	
2.1	Beperkte reikwijdte: limitatieve opsomming van schadeoorzaken	9
2.1.1	Besluiten die burgers rechtstreeks binden	9
2.1.2	Exclusief karakter limitatieve opsomming?	12
2.1.3	Knelpunten limitatieve opsomming	16
2.1.4	Tussenconclusie	22
2.2	Toepassingsbereik égalitébeginsel	23
2.2.1	Rechtmatig overheidshandelen	23
2.2.2	Behartiging openbaar belang	24
2.2.3	Openbare last	26
2.2.4	Tussenconclusie	27
2.3	Reikwijdte nadeelcompensatieregeling in de Awb	28
2.3.1	Voordelen van een ruime reikwijdte	28
2.3.2	Kritiek op de ruime reikwijdte	30
2.3.3	Tussenconclusie	33
2.4	De vergoeding van schaduw schade	33
2.4.1	Valt schaduw schade onder het bereik van het égalitébeginsel?	34
2.4.2	Concreet beleidsvoornemen	36
2.4.3	Inhoudelijke criteria als drempel tegen een te ruimhartige vergoeding	39
2.4.4	Andere grondslagen voor vergoeding van schaduw schade	43
2.4.5	Tussenconclusie	47
2.5	Rangorde tussen verschillende schadeveroorzakende besluiten	48
2.5.1	Beleidsregels en programma's	48
2.5.2	Bepalingen die een bevoegdheid toekennen	49
2.5.3	Tussenconclusie	51
2.6	Conclusie	52
3	De toepassing van het normaal maatschappelijk risico bij schade in de vorm van waardevermindering in het omgevingsrecht	
3.1	Inleiding	55
3.2	Van rechtszekerheid naar égalité: de omwenteling in het planschaderecht	56

3.3	Van <i>Heiloo</i> via <i>Schiphol</i> naar <i>Mook en Middelaar</i> : jurisprudentie over de toepassing van het normaal maatschappelijk risico bij schade in de vorm van waardevermindering van onroerende zaken	59
3.3.1	De uitspraken <i>Vugts en Heiloo</i>	60
3.3.2	Nadeelcompensatiejurisprudentie over het normaal maatschappelijk risico bij waardevermindering	63
3.3.3	De uitspraak <i>Mook en Middelaar</i>	65
3.3.4	Conclusie	66
3.4	Ontwikkelingen in het planschaderecht 2012-2015	67
3.4.1	Inleidende opmerkingen	67
3.4.2	Vier scenario's ten aanzien van de toepassing van het waardeforfait	68
3.4.3	Conclusie	76
3.5	De toepassing van het normaal maatschappelijk risico door bestuursorgaan en deskundige	78
3.5.1	De voortrekkersrol van de deskundige bij de vaststelling van het normaal maatschappelijk risico	78
3.5.2	Precieze invulling van de contra-indicaties	81
3.5.3	Digitale toets aan het normaal maatschappelijk risico	83
3.5.4	Voorkeur voor de kortingsmethode	85
3.5.5	Conclusie	86
3.6	De rol van de rechter bij de toetsing aan het normaal maatschappelijk risico	87
3.6.1	De toetsingsintensiteit van de rechter	87
3.6.2	Volle toets van het deskundigenadvies	89
3.6.3	Meer materiële duiding van het relatieve gewicht van de subcriteria	90
3.6.4	Afschaffen van kortingsmethode	95
3.7	Conclusie	97
4	Aandachtspunten voor de regeling van nadeelcompensatie in het omgevingsrecht	
4.1	Inleiding	101
4.2	Aandachtspunten die betrekking hebben op de reikwijdte	101
4.3	De codificatie van het normaal maatschappelijk risico bij schade in de vorm van waardevermindering	107
4.4	Aandachtspunten voor een procedure	112
4.4.1	Het beperken van lichtvaardige aanvragen	112
4.4.2	Het niet langer verplicht inschakelen van een deskundige	114
4.4.3	Een verzoekschriftprocedure bij nadeelcompensatie?	116
	Literatuurlijst	119